
CONTINGUT DE LA INTERVENCIÓ SOBRE EL PLA D'ESP AIS D'INTERÈS NATURAL A CATALUNYA

Lluís Tejedor i Ballesteros
Alcalde del Prat de Llobregat

El Pla d'Espais d'Interès Natural a Catalunya és un instrument jurídic de preservació d'un conjunt d'espais al territori català que, en la meua opinió, com a conseqüència de pressions dels interessos econòmics particulars, malauradament encara no està aprovat.

Resulta difícil justificar, però fàcil d'entendre, que el Govern de la Generalitat no sigui capaç de donar via lliure a aquest Pla.

Considero que el contingut s'ha perfeccionat i, globalment, aquest és un primer pas positiu.

Convindria ressaltar que, aprovat al marge del Pla General d'Ordenació de Catalunya, l'eficàcia del PEIN és limitada, si tenim en compte que el territori ha d'integrar-se en una planificació global coherent, com a única garantia de preservació i millora, i més en un país territorialment petit com és Catalunya.

Sovint, quan pensem en espais naturals ens vénen a la ment imatges de paradisos perduts, muntanyes llunyanes o selves del tercer món. Hi ha, però, uns altres espais naturals molt més a prop, humanitzats i quotidians que oblidem o menyspreem per la seva proximitat, i que constitueixen el nostre patrimoni natural i una garantia concreta de millorar la nostra qualitat de vida.

Per què? Probablement, perquè no existeix a la comunitat una consciència de preservació del medi com seria desitjable. I la raó és clara, els poders públics, els governs, en el nostre país la Generalitat, no tenen definida una política seriosa d'educació ambiental, ni a l'àmbit educatiu ni al comunitari.

Voldria ressaltar que mentre que això sigui així de poc ens servirà tenir un Pla d'Espais d'Interès Natural.

Com a alcalde del municipi del Prat, situat al delta del Llobregat, i des de l'experiència d'impulsar, ja fa uns quants anys, un projecte de defensa i ús de l'ecosistema de zones humides, avui greument amenaçat, crec que puc dir que l'educació ambiental és el principal instrument de preservació del medi natural per una raó molt simple: si existeix una consciència i una pressió socials els polítics, en general, tenen més cura de les seves decisions, i si aquesta pressió no existeix malauradament no passa res.

Crec que es fa necessari situar amb claredat la capacitat real del PEIN, i evitar expectatives irrealistes deduïdes de la seva possible aprovació, i «l'homologació» triomfalista amb Europa, a la qual recorrem molt sovint. És en aquest sentit que es fa obligatòria la pregunta, què passarà després de la seva aprovació?

Fins ara, la preservació del medi natural, dels sistemes naturals, deixant de banda algunes declaracions puntuals, no ha estat una preocupació del Govern de la Generalitat com demostra la seva pròpia organització política i departamental.

Es fa necessari, doncs, exigir coherència perquè la declaració d'intencions quedi reflectida en els pressupostos de cada exercici, per tal que el PEIN no sigui lletra morta.

En política, la voluntat es demostra amb la prioritització de les actuacions, i seria lògic esperar que el medi natural deixi de ser quelcom secundari.

En relació amb el PEIN, considero molt necessari que es trobin vies de concertació amb els ajuntaments i els consells comarcals que facin possible elaborar, sobretot en aquelles comarques que tenen afectacions importants, programes de dinamització econòmica i social que en garanteixin el futur.

Seria convenient, en síntesi, concretar un programa d'actuació a curt, mig i llarg termini que sigui coherent i participatiu.

L'experiència de l'Ajuntament del Prat en el desenvolupament d'un programa d'educació ambiental al delta del Llobregat és molt positiva i, al mateix temps, il·lustrativa del que es pot fer amb pocs mitjans si existeix voluntat política. Al llarg del curs 1991-1992 han utilitzat el Servei de Visites Didàctiques (que comporta una visita al Museu i al mateix delta de Llobregat) tres-cents vint-i-tres grups, que representen uns onze mil visitants en un espai privilegiat i que, per la seva proximitat amb Barcelona, està sotmès a tot tipus de pressions territorials.

Certament, quasi bé sempre, els poders públics tenim en compte la rendibilitat a curt termini per raons electorals. I així es condicionen les polítiques de prevenció que, a la llarga, són les més rendible socialment i econòmicament.

Tenint en compte que el medi natural és un recurs escàs i limitat, no hi ha dubte que la millor inversió és la que es destina a l'educació ambiental, és a dir, a sensibilitzar la comunitat per tal que conegui i compregui la importància de preservar-lo.

Per acabar, i valorant l'experiència del Prat i els seus resultats, vull ressaltar la importància fonamental del paper dels ajuntaments en aquest objectiu de formació de l'actitud ciutadana.

Si estem d'acord que l'educació ambiental és bàsica, també hem d'estar-hi en què el nivell d'implantació i desenvolupament de programes més immediat al ciutadà és el municipal i, naturalment, l'escola, essent imprescindible que els ajuntaments tinguem els recursos suficients, materials i econòmics, per tal de poder abordar els programes.

El fracàs estaria garantit si des del Govern de la Generalitat es pretengués dirigir, des de dalt, aquestes iniciatives o substituir-les per costoses campanyes d'imatge.

Com a conclusió, diria que si existeix voluntat política i el Pla d'Espais d'Interès Natural s'aprova, haurà d'existir, de la mateixa manera, un presupost creixent que permeti treballar amb serietat en un àmbit en què ens juguem, probablement d'una manera irreversible, el present i, sobretot, el futur del nostre territori.